

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MACKEY, ALBERT G.

Simbolismul francmasoneriei / Albert G. Mackey ;
trad. din lb. engleză de Gabriel Tudor. - București : Librex
Publishing, 2024

Index

ISBN 978-630-6628-16-2

I. Tudor, Gabriel (trad.)

061.2

Design coperta: Cristina Ciucă

Editor: Ionuț Radu

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu, Nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

© LIBREX PUBLISHING, 2024

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se
pedepsește conform *Legii dreptului de autor*.

ALBERT G. MACKEY

SIMBOLISMUL FRANCMASONERIEI:

EXPLICAREA

ȘTIINȚEI ȘI FILOZOFIEI, LEGENDELOR, MITURILOR

ȘI SIMBOLURILOR ACESTEIA

Traducere din limba engleză de Gabriel Tudor

Librex Publishing

2024

ascunsă aporrheta sa. Filozofia sa este angajată în studierea unor afirmații referitoare la Dumnezeu și la om, la viața prezentă și la cea viitoare. Știința sa este simbolismul prin care aceste propuneri sunt prezentate minții.

Lucrarea oferită acum publicului este un efort de a dezvolta și explica această filozofie și această știință. Ea va arăta că există în francmasonerie germenii unei speculații profunde. Dacă nu-i interesează pe cei învățați, ea îi poate instrui pe cei ignoranți. Dacă este așa, nu voi regreta efortul și cercetarea care au fost depuse pentru alcătuirea ei.

ALBERT G. MACKEY, M.D.

CHARLESTON, S.C., 22 februarie 1869.

CUPRINS

I	<i>Preliminarii</i>	13
II	<i>Noachiții</i>	25
III	<i>Francmasoneria primitivă a Antichității</i>	29
IV	<i>Francmasoneria falsă a Antichității</i>	35
V	<i>Misterele antice</i>	42
VI	<i>Arhitecții dionisiaci</i>	48
VII	<i>Unificarea masoneriei speculative cu masoneria operativă în templul lui solomon</i>	60
VIII	<i>Francmasonii itineranți din Evul Eediu</i>	63
IX	<i>Separarea elementului operativ</i>	67
X	<i>Sistemul de instruire simbolică</i>	72
XI	<i>Știința speculativă și arta operativă</i>	78
XII	<i>Simbolismul templului lui solomon</i>	86
XIII	<i>Forma unei loji</i>	100
XIV	<i>Ofițerii unei loji</i>	105
XV	<i>Punctul din interiorul unui cerc</i>	110
XVI	<i>Acoperirea lojii</i>	116

XVII	<i>Simbolismul ritualic</i>	122
XVIII	<i>Ritul descălțării</i>	124
XIX	<i>Ritul investirii</i>	129
XX	<i>Simbolismul mănușilor</i>	135
XXI	<i>Ritul circumambulării</i>	141
XXII	<i>Ritul consacării și simbolismul luminii</i>	146
XXIII	<i>Simbolismul pietrei unghiulare</i>	157
XXIV	<i>Numele inefabil</i>	173
XXV	<i>Legendele francmasoneriei</i>	194
XXVI	<i>Legenda scării în spirală</i>	210
XXVII	<i>Legenda celui de-al treilea grad</i>	223
XXVIII	<i>Ramura de acacia</i>	241
XXIX	<i>Simbolismul muncii</i>	255
XXX	<i>Piatra de temelie</i>	272
XXXI	<i>Cuvântul pierdut</i>	291
	<i>Index sinoptic</i>	303

I

PRELIMINARII

ORIGINEA ȘI PROGRESUL FRANCMASONERIEI

Orice investigație asupra simbolismului și filozofiei francmasoneriei trebuie să fie în mod necesar precedată de o scurtă cercetare a originii și istoriei instituției. Oricât de veche și universală ar fi, întrebarea este: de unde a apărut? Care au fost accidentele legate de nașterea sa? Din ce asociație similară a izvorât? Sau a fost ea originală și autohtonă, independentă, la începuturile sale, de orice influențe externe și fără legătură cu vreo altă instituție? Acestea sunt întrebări pe care un investigator inteligent va fi dispus să le pună chiar de la începutul cercetării. Și sunt întrebări la care trebuie să se răspundă în mod clar înainte de a se aștepta ca el să înțeleagă adevăratul său caracter de instituție simbolică. El trebuie să cunoască, într-un anumit grad, antecedentele francmasoneriei, înainte de a putea aprecia caracterul acesteia.

Dar cel care se așteaptă să ajungă la o soluție satisfăcătoare a acestei cercetări trebuie mai întâi – ca o etapă preliminară absolut necesară reușitei – să se elibereze de influența

uneii erori în care novecii în filozofia masonică sunt prea predispuși să cadă. El nu trebuie să confunde doctrina francmasoneriei cu forma sa exterioară și extrinsecă. Nu trebuie să presupună că anumite uzanțe și ceremonii, care există în ziua de azi, dar care, chiar și acum, sunt supuse unor variații extinse în diferite țări, ar constitui suma și substanța francmasoneriei. „Antichitatea prudentă”, spune lordul Coke, „a făcut ca, pentru mai multă solemnitate și pentru o mai bună memorare și respectare a ceea ce trebuie făcut, să exprime substanțele sub formă de ceremonii.” Trebuie să ne amintim întotdeauna că totuși ceremonia nu reprezintă substanța. Ea nu este decât veșmântul exterior care o acoperă și poate o împodobește, așa cum hainele acoperă ființa umană. Dar dezbrăcați-l pe om de această îmbrăcăminte exterioară și veți avea încă microcosmosul, minunata creație, cu toți nervii, oasele și mușchii săi și, mai presus de toate, cu creierul, gândurile și sentimentele sale. Tot astfel, luați din masonerie aceste ceremonii exterioare și vă rămân în continuare filozofia și știința ei. Acestea, desigur, au continuat întotdeauna să fie aceleași, pe când ceremoniile au variat în diferite epoci și încă variază în diferite țări.

Definiția francmasoneriei, conform căreia aceasta este „o știință a moralității, învăluită în alegorii și ilustrată prin simboluri”, a fost citată atât de des încât, dacă nu ar fi fost atât de frumoasă, ar fi devenit obositoare. Dar această definiție conține exact principiul care tocmai a fost enunțat. Francmasoneria este o știință – o filozofie –, un sistem de doctrine care este predat, într-o manieră proprie, prin alegorii și simboluri. Acesta este caracterul său intern. Ceremoniile sale sunt adaosuri externe, care nu-i afectează substanța. Acum, când suntem pe cale să inițiem o anchetă privind originea francmasoneriei, trebuie să ne interesăm

de acest sistem specific de filozofie și nu de ceremoniile care i-au fost impuse. Dacă vom urma orice altă cale, vom cădea, cu siguranță, în eroare.

Astfel, dacă vom căuta originea și primele începuturi ale filozofiei masonice, trebuie să ne întoarcem la vârstele Antichității îndepărtate, când vom găsi aceste începuturi în sânul unor asociații asemănătoare, unde aceeași filozofie era susținută și predată. Dar dacă punem semnul egal între ceremoniile masoneriei și filozofia masoneriei și căutăm originea instituției, modelată în forma exterioară așa cum este ea astăzi, cu greu ni se poate cere să privim mai departe de începutul secolului al XVIII-lea și, de fapt, nici măcar atât de departe. Pentru că din acea perioadă au fost aduse multe modificări importante în riturile sale.

Cu alte cuvinte, după ce am ajuns la concluzia că nu ritul masonic, ci filozofia masonică este cea a cărei origine trebuie să o cercetăm, următoarea întrebare se referă, în mod firesc, la natura specifică a acestei filozofii.

Susțin, prin urmare, că filozofia francmasoneriei este angajată în contemplarea caracterului divin și uman: a lui DUMNEZEU, ca unică ființă eternă, autoexistentă, în contradicție cu mitologia popoarelor antice, încărcată cu o multitudine de zei și zeițe, de semizeii și eroi; și a OMULUI, ca ființă nemuritoare, care se pregătește în viața prezentă pentru un viitor etern, în aceeași contradicție cu filozofia Antichității, care circumscria existența omului la viața prezentă.

Așadar, aceste două doctrine – cea a unității lui Dumnezeu și cea a nemuririi sufletului – constituie filozofia francmasoneriei. Când dorim să o definim succint, spunem că francmasoneria este un sistem antic de filozofie care predă aceste două dogme. Și, prin urmare, dacă în mijlocul

întinericului intelectual și al înjosirilor vechilor religii politeiste, găsim intercalate ici și colo, în toate epocile, anumite instituții sau asociații care predau aceste adevăruri, și asta într-un mod particular, alegoric și simbolic, atunci avem dreptul să spunem că aceste instituții sau asociații au fost începuturile – sau, mai curând spus, predecesorii – instituției masonice, așa cum există ea astăzi.

Cu aceste remarci preliminare, cititorul va fi pus în măsură să înceapă să examineze acea teorie asupra originii francmasoneriei pe care o avansează în următoarele enunțuri:

1. În primul rând, susțin că în cele mai vechi epoci ale lumii au existat anumite adevăruri de o importanță imensă pentru bunăstarea și fericirea omenirii, care au fost comunicate – nu contează neapărat cum, dar cel mai probabil prin inspirație directă de la Dumnezeu.

2. Aceste adevăruri au constat, în principal, în enunțurile abstracte privind unitatea lui Dumnezeu și nemurirea sufletului. Despre adevărul acestor două enunțuri nu poate exista o îndoială rezonabilă. Credința în aceste adevăruri este o consecință necesară a aceluia sentiment religios, care a constituit întotdeauna o trăsătură esențială a naturii umane. Omul este, în mod categoric, și în mod distinct de toate celelalte creaturi, un animal religios. Gross își începe interesanta sa lucrare despre „Religia păgână în dezvoltarea sa populară și simbolică” prin afirmația că „unul dintre cele mai remarcabile fenomene ale rasei umane este existența universală a ideilor religioase – credința în ceva supranatural și divin și o venerare corespunzătoare”. Așa cum natura a implantat sentimentul religios, aceeași natură trebuie să-l fi direcționat către un canal potrivit. Credința și cultul trebuie să fi fost la început la fel de pure ca fântâna din care au izvorât, deși,

în timpurile ulterioare și înainte de apariția luminii creștine, este posibil ca ambele să fi fost corupte de influența preoților și a poezilor asupra unor populații ignorante și superstițioase. Primul și al doilea enunț al teoriei mele se referă doar la acea perioadă primordială care a fost anterioară acestor coruperi, despre care voi vorbi în continuare.

3. Aceste adevăruri despre Dumnezeu și nemurire au fost, cel mai probabil, transmise pe linia patriarhilor din rasa lui Set, dar au fost, în orice caz, cunoscute de Noe și au fost comunicate de el urmașilor săi imediați.

4. Ca urmare a acestei comunicări, adevăratul cult al lui Dumnezeu a continuat, pentru o perioadă de timp după scăderea apelor Potopului, să fie cultivat de către noachiți – sau descendenții lui Noe.

5. Într-o perioadă ulterioară (nu se știe când, dar relatările biblice au identificat-o cu tentativa de construire a turnului Babel), a avut loc o secesiune a unui mare număr de oameni din rândul noachiților.

6. Acești secesioniști au pierdut rapid din vedere adevărurile divine care le fuseseră comunicate de către strămoșul lor comun și au căzut în cele mai grave erori teologice, corupând puritatea cultului și ortodoxia credinței religioase pe care o primiseră inițial.

7. Aceste adevăruri nu au fost păstrate în integritatea lor decât de foarte puțini din linia patriarhală, în timp ce și mai puțini au fost în stare să păstreze doar porțiuni slabe și străvezii din adevărata lumină.

8. Prima clasă a fost limitată la descendenții direcți ai lui Noe, iar a doua a reunit preoții, filozofii și, poate, și mai târziu, poezii neamurilor păgâne, precum și pe cei pe care

aceștia i-au inițiat în tainele acestor adevăruri. Despre prevalența acestor adevăruri religioase în rândul descendenților patriarhali ai lui Noe avem dovezi ample în documentele sacre. În ceea ce privește existența lor în rândul unui corp de păgâni învățați, avem mărturia multor scriitori inteligenți care și-au dedicat energiile acestui subiect. Astfel, învățatul Grote, în „History of Greece” (Istoria Greciei), spune: „Interpretarea alegorică a miturilor a fost legată, de către mai mulți cercetători erudiți, în special de către Creuzer, de ipoteza unei clase de preoți străvechi și foarte instruiți, care își aveau originea fie în Egipt, fie în Orient, și care au comunicat grecilor grosolani și barbari cunoștințe religioase, fizice și istorice, *sub vălul simbolurilor*”. Ceea ce se spune aici numai despre greci se aplică în egală măsură oricărei alte națiuni intelectuale din Antichitate.

9. Sistemul sau doctrina primei clase a fost numit de către scriitorii masonici „francmasoneria pură sau primitivă” a Antichității, iar sistemul celei de-a doua clase „francmasoneria falsă” a aceleiași perioade. Acești termeni au fost folosiți pentru prima dată, dacă nu mă înșel, de către dr. Oliver, și au intenția de a se referi la termenul *pur*, în doctrinele predate de urmașii lui Noe pe linie iudaică, respectiv la termenul *fals*, în doctrinele descendenților săi pe linie păgână sau non-iudaică.

10. Masele de oameni, în special dintre populațiile non-iudaice, nu cunoșteau deloc acest adevăr divin, care era piatra unghiulară a ambelor tipuri de francmasonerie, cea pură și cea falsă, și, ca atare, au rămas adânc cufundate în erorile și falsitățile credinței și cultului păgân.

11. Aceste erori ale religiilor păgâne nu erau invenții voluntare ale popoarelor care le cultivau, ci erau coruperi

treptate și aproape inevitabile ale adevărurilor care fuseseră la început predate de Noe. De fapt, aceste coruperi sunt atât de palpabile încât pot fi ușor detectate și urmărite până la forma originală de la care, oricât de mult ar fi variat la diferite popoare, ele au deviat, la un moment dat. Astfel, în viața și realizările lui Bacchus sau Dionisos, găsim echivalentul travestit al existenței lui Moise, iar în numele lui Vulcan, zeul fierar, vedem în mod evident o corupere etimologică a denumirii lui Tubal Cain, primul artizan al metalelor. Căci *Vul-can* nu este decât o formă modificată a lui *Baal-Cain*, zeul Cain.

12. Dar cei din rândul maselor – și au fost câțiva – care au fost familiarizați cu adevărul au primit cunoștințele lor prin intermediul unei inițieri în anumite mistere sacre, unde acest adevăr era atent ascuns de privirile profanilor.

13. Aceste mistere au existat în toate țările păgânilor, sub un nume diferit și, într-o anumită măsură, sub o formă diferită, dar întotdeauna și pretutindeni cu același scop de a insufla, prin învățături alegorice și simbolice, marile doctrine masonice privind unitatea lui Dumnezeu și nemurirea sufletului. Acesta este un enunț important, iar faptul pe care îl exprimă nu trebuie niciodată pierdut din vedere în orice cercetare asupra originii francmasoneriei. Căci misterele păgâne au fost pentru francmasoneria falsă a Antichității exact ceea ce lojile maeștrilor sunt pentru francmasoneria din zilele noastre. Este inutil să oferim vreo dovadă a existenței lor, de vreme ce aceasta este admisă și menționată continuu de toți istoricii, vechi și moderni – și, în plus, discutarea minuțioasă a caracterului și organizării lor ar ocupa un tratat distinct. Baronul de Sainte Croix a scris două volume mari pe această temă și totuși nu a epuizat discuția.

14. Aceste două diviziuni ale instituției masonice, care au fost definite în cel de-al nouălea enunț – și anume francmasoneria pură sau primitivă din rândul urmașilor evrei ai patriarhilor, care sunt numiți, cu titlu de distincție, noachiți sau urmașii lui Noe, pentru că nu au uitat și nici nu au abandonat învățăturile marelui lor strămoș, și francmasoneria falsă practică printre națiunile păgâne – au curs de-a lungul timpului în fluxuri paralele, deseori apropiate, dar care nu s-au amestecat niciodată.

15. Aceste două fluxuri nu trebuie să fi fost însă întotdeauna despărțite, căci, izvorând în veacurile mult anterioare dintr-un singur izvor comun (acea preoție antică despre care am vorbit deja în al optulea enunț), împărțit apoi în francmasoneria pură și cea falsă a Antichității, și rămânând separate timp de secole, s-au întâlnit în cele din urmă la construirea marelui templu din Ierusalim și s-au unificat, în cazul israeliților, sub regele Solomon și al tyrienilor sub Hiram, regele Tyrului, și sub Hiram Abif. Este adevărat, francmasoneria falsă nu a încetat să mai existe atunci și acolo. Dimpotrivă, ea a rezistat multe secole după această perioadă, pentru ca abia mult pe urmă – și anume în timpul domniei împăratului Teodosie – misterele păgâne să fie abolite definitiv și total. Dar prin unificarea francmasonilor evrei sau puri cu francmasonii tyrieni sau falși, la Ierusalim a avut loc o infuzie reciprocă a doctrinelor și ceremoniilor lor, care s-a încheiat, în cele din urmă, cu abolirea celor două curente distincte și cu instituirea unuia nou, care poate fi considerat drept prototipul imediat al instituției actuale. De aceea, mulți ucenici masoni se mulțumesc să găsească originea francmasoneriei în templul lui Solomon. Dar dacă teoria mea este corectă, înseamnă că francmasoneria nu s-a născut acolo, ci doar a suferit o modificare a caracterului său.

Legenda celui de-al treilea grad – legenda de aur, *legenda aurea* – a masoneriei a fost adoptată acolo de către masoneria pură (care înainte nu avea o astfel de legendă) de la masoneria falsă. Dar legenda existase sub alte nume și forme, în toate misterele, cu multe veacuri înainte. Doctrina nemuririi, care până atunci fusese predată de către noachiți, pur și simplu, ca o noțiune abstractă, urma să fie de acum înainte insuflată printr-o lecție simbolică – simbolul lui Hiram. Constructorul avea să devină pentru totdeauna trăsătura distinctivă a francmasoneriei.

16. O altă modificare importantă a fost operată în sistemul masonic cu ocazia construirii templului. Înainte de unificarea care a avut loc atunci, francmasoneria pură a noachiților fusese întotdeauna speculativă, dar nu semăna cu organizarea actuală decât prin cultivarea acelorași principii abstracte ale adevărului divin.

17. Dimpotrivă, tyrienii erau arhitecți de profesie și, cum conducătorii lor erau discipoli ai școlii francmasoneriei false, când aceștia s-au unit cu contemporanii lor evrei pentru prima dată, la templul lui Solomon, ei au infuzat elementele unei arte operative în știința speculativă practică de aceștia din urmă.

18. Prin urmare, sistemul a continuat de atunci încolo, veacuri întregi, să prezinte elementele amestecate ale masoneriei operative și celei speculative. Vedem acest lucru la *Collegia Fabrorum* sau colegiile arhitecților, înființate pentru prima dată la Roma de către regele Numa și care aveau cu siguranță o formă masonică în alcătuirea lor, la secta evreiască a esenienilor, care lucrau și se rugau și despre care se pretinde că ar fi fost urmașii constructorilor Templului și, de asemenea, în mod încă mai proeminent, la francmasonii

itineranți din Evul Mediu, care se identifică, prin însuși numele lor, cu succesorii lor moderni și ale căror societăți erau compuse din oameni învățați, care gândeau și scriau, și din muncitori, care lucrau și construiau. Și astfel, pentru o lungă perioadă de timp, francmasoneria a continuat să fie atât operativă, cât și speculativă.

19. Însă pentru a deveni instituția pe care o cunoaștem astăzi, o altă schimbare trebuia să fie făcută și, prin urmare, într-o perioadă foarte recentă (comparativ vorbind), latura operativă a fost abandonată, iar francmasoneria a devenit în întregime speculativă. Momentul exact al acestei schimbări nu este lăsat la voia întâmplării. Ea a avut loc în timpul domniei reginei Ana a Angliei, la începutul secolului al XVIII-lea. Preston ne oferă chiar cuvintele decretului care a stabilit această schimbare, căci el spune că în acel moment s-a convenit „ca privilegiile masoneriei să nu mai fie limitate la masonii operativi, ci să se extindă la oameni de diferite profesii, cu condiția ca aceștia să fie aprobați și inițiați în mod regulat în Ordin”.

Cele nouăsprezece enunțuri enumerate aici conțin o scurtă, dar succintă, perspectivă asupra progresului francmasoneriei, de la originea sa în primele veacuri ale lumii, pur și simplu ca un sistem de filozofie religioasă, prin toate modificările la care a fost supusă de către evrei și non-evrei, până când, în cele din urmă, a fost dezvoltată în forma sa actuală, perfecționată. În tot acest timp, ea a păstrat neschimbate anumite trăsături care pot fi considerate ca fiind trăsăturile sale specifice, prin care s-a distins întotdeauna de orice altă asociație contemporană, oricât de mult ar fi imitat-o o astfel de asociație în forma exterioară. Aceste trăsături sunt, în primul rând, doctrinele pe care francmasoneria le-a propovăduit în mod constant, și anume, cea a unității

lui Dumnezeu și cea a nemuririi sufletului, iar în al doilea rând, modul în care aceste doctrine au fost predate – și anume prin simboluri și alegorii.

Luând aceste trăsături ca exponenți a ceea ce este francmasoneria, nu putem să nu ajungem la concluzia că masoneria speculativă din zilele noastre prezintă numeroase dovezi ale identității originii sale cu francmasoneria falsă din perioada anterioară lui Solomon, ambele sisteme provenind din aceeași sursă pură, dar una păstrând mereu, iar cealaltă corupând continuu puritatea izvorului comun. Aceasta este, de asemenea, concluzia necesară, ca un corolar al propunerilor avansate în acest eseu.

Există, de asemenea, dovezi abundente în istorie că aceste enunțuri reprezintă doar o formă abia schițată a influenței manifeste exercitate asupra francmasoneriei pure sau primitive a noachiților de către ramura tyriană a sistemului fals, în ceea ce privește simbolurile, miturile și legendele pe care prima le-a primit de la cea de-a doua, dar pe care le-a modificat și interpretat în așa fel încât să le poată face compatibile cu propriul sistem religios. Cel puțin un lucru nu poate fi infirmat – și anume că suntem datori masonilor tyrieni pentru introducerea simbolului lui Hiram Abif. Ideea simbolului, deși modificată de masonii evrei, nu a fost de la bun început evreiască. Ea a fost în mod evident împrumutată din misterele păgâne, unde Bacchus, Adonis, Proserpina și o mulțime de alte ființe venerate joacă același rol pe care Hiram îl joacă în misterele masonice.

Și, în sfârșit, găsim în termenii tehnici ai masoneriei, în instrumentele sale de lucru, în denumirile gradelor sale și în majoritatea simbolurilor sale, ample mărturii ale putericei infuzii în filozofia sa religioasă a elementelor unei arte

operative. Iar istoria explică din nou acest fapt, făcând referire la legătura instituției cu fraternitatea arhitecților dionisiaci, care s-a ocupat de construcția templului lui Solomon, cu colegiile arhitecților ale lui Numa și cu francmasonii itineranți din Evul Mediu, care au construit toate marile edificii din acea perioadă.

Aceste nouăsprezece enunțuri, care au fost expuse în prezentul eseu, constituie un scurt rezumat sau o schiță a unei teorii a adevăratei origini a francmasoneriei, pe care o îndelungată și răbdătoare cercetare m-a determinat să o adopt. Încercarea de a demonstra adevărul conținut în fiecare dintre aceste enunțuri, pe rând, prin demonstrație logică sau prin dovezi istorice, ar implica scrierea unui tratat elaborat. Ele sunt oferite acum, pur și simplu, ca sugestii asupra cărora ucenicul masonic poate medita, ca niște stâlpi de hotar care îl pot îndruma în călătoria sa în cazul în care își va asuma sarcina plăcută, dar dificilă, de a iniția o cercetare asupra originii și progresului francmasoneriei, de la nașterea sa până la starea actuală de maturitate deplină.

Dar chiar și în această formă prescurtată, ele sunt absolut necesare ca preliminarii pentru orice înțelegere adevărată a simbolismului francmasoneriei.

II

NOACHIȚII

În continuare, voi analiza originea istorică a Francmasoneriei, ca o introducere necesară oricărei cercetări asupra caracterului simbolismului său. Pentru a face acest lucru, cu toată speranța de a face dreptate subiectului, este evident că va trebui să pornesc dintr-o epocă foarte îndepărtată. Voi trece totuși în revistă istoria timpurie și anterioară a instituției pe scurt, în așa fel încât să asigur înțelegerea clară a subiectului.

Lăsând la o parte istoria antediluviană a lumii, ca fiind ceva ce nu a avut vreo influență asupra lumii noi, răsarite din ruinele celei vechi, găsim, la scurt timp după cataclism, descendenții imediați ai lui Noe, aflându-se în posesia a cel puțin două adevăruri religioase, primite de la tatăl lor comun și pe care acesta trebuie să le fi preluat pe linie patriarhală de la predecesorii săi. Aceste adevăruri constituiau doctrina existenței unei inteligențe supreme, a Creatorului, Păstrătorului și Conducătorului Universului și, ca un corolar necesar, a credinței în nemurirea sufletului¹,

1 „Doctrina nemuririi sufletului, dacă este un avantaj real, rezultă inevitabil